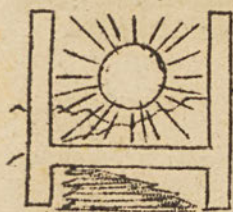

Begunska MLADINA

Leto 2. — Lienz, 1. IV. 46 — Štev. 9

Najlepša je mladost

ej, kako je lep pomladni svet! Pod toplimi pomladnimi žarki odpirajo prve pomladanske cvetice svoje nežne glavice. Popki odpirajo svoja naročja in svetlozeleni lističi kukajo v jasni pomladni dan. Rosne kapljice na travnatih bilkah blestijo v čudežnih mavričnih barvah. Pisani lahko krili metuljčki obletavajo raznobarvne cvetke. Petje ptičjih zborov oživilja pestrost pomladnih lepot. Kot daljni odsev božje lepote je pomladni čas!

Ali veš, otrok moj dragi, da je tvoja duša neprimerno lepša kot vsa ta pomladna lepota? Lepota tvoje duše ni le odsev božje lepote, je del božje lepote. Lepa duša! Odseva iz tvojih nedolžnih oči, iz katerih gori nekaj svetega, velikega, božjega. Vsa prelest pomladnega cvetja, zelenih gozdov, bisernih rosnih kapljic, ptičjega petja — kaj je vse to proti lepoti čiste duše?

Pomladno jutro. Včeraj tako lepo, da ti je duša vriskala od veselja, danes otožno,

da se ti srce krči od žalosti. Kako to?
Strupeni dih slane je zamoril nežne cveti-
ce, opalil svetlozelene lističe. Izginila
je biserna rosa, utihnila vesela pesem
ptic. Pomlad je v hipu izgubila vso svojo
lepoto.

Taka je tvoja duša, ko pade nanjo sen-
ca greha, ljubi otrok moj. Skaliijo se ti
jasne oči. Sree, prej veselo, je žalostno.
Na duši leži kot težak kamen zavest kriv-
de. Slana je padla nanjo.

Varuj, dragi moj, lepoto svoje duše, ta
najdražji zaklad, od Boga ti dan. Naj osta-
ne neomadeževana kot lepota pomladi. Pomlad
je mladost. A najlepša je mladost čiste,
neomadeževane duše!

Srce - oltar

Tvoja duša, ljubo dete,
bodi kakor lep oltar,
nanj polagaj misli svete,
grešne misli pa nikar.

Voščence v belem krogu
na oltarju plamene,
želje, dvigajoče k Bogu,
v prsih tvojih naj gore!

A ljubezen do očeta,
ki prebiva vrh neba,
ta nad vse ti bodi sveta,
bodi - večna luč srca!

ZGODBA O LILIJAH

milim, prehlasi pogledom je zrla Devica z zlatega oltarja nanj. Bilo mu je, kakor da mu prijazno pokimava z belim, deviškim obrazom.

Potolažen je vstal. In kamor je jezdil, koder je hodil, povsod se je oziral doslej potolažen v nebo, povsod je mislil z gorečo ljubeznijo na nebeško Kraljico in jo je pozdravljal pobožno, otroškovdano: "Ave, Maria!"

Prigodilo se je pa nekoč, da je napadel grad, kjer je živel ta vitez trde glave pri svojem oženjenem bratu, sosedni vitez, ropar in razbojnik, z veliko četo svojih divjih vojščakov. Hrabro so se branili prebivalci gradu; zlasti je kosil med napadalci s svojim mečem vitez trde glave, prav kakor kosi v ranem jutru na rosнем travniku kropak in zdrav kmetski fant. In v divjem bojnem netežu je venomer pozdravljal priprošnjice in pomočnice poštenih vitezov: "Ave, Maria... Ave, Maria... Ave, Maria..." Kakor mogočni bojni klic se je glasila glasna, pobožna njegova molitev.

Že se je zasekal kakor ostrá, neusmiljeno prodirajoča zagozda v sredo sovražnikov, kar ti z vso silo, vsi besni pritiskajo nanj. Sam vitez-ropar se zažene z divjim srdom na težko stiskanega, že upchanega junaka in mu zada z mečem smrtno rano v vrat.

Oblit s toplo rdečo krvjo vitez omahne, pogleda še enkrat kakor za pozdrav v nebo, pozdravi še enkrat vdano in ljubeče nebeško

gospo: Ave, Maria!" - pa izdihne pobožno dušo.

Smrt gospodarjevega brata, od vseh spoštovanega in ljubljenega viteza, na novo izpodbode in razvname grajske bojevnike. S podvojeno silo in srditostjo planejo na sovražnika. Po divjem boju moža z možem jih zapode v beg.

Mrtvega viteza pa pokopljejo na grajskem pokopališču, tik ob kapelici Matere božje.

A čudo, čudo nezaslišno!

Gre nekega dne na pokopališče mala grajska hčerka, angel nedolžnosti. Kar zagleda na stričkovem grobu čudokrasno lilijo, kakršne do tedaj še ni videla nikoli na pokopališču. Nežno prime z drobno roko belo cvetko in nagne k njej zlatolaso glavico. Kar se zavzame še bolj. Zakaj glej, na vsakem lističu zagleda drobne z blestečimi črkami vpisane besede.

Hiti po mamico. Grajska gospa pride in se istočasno čudi nenavadni krasoti lilij.

Še bolj ostrmi, ko čita na lističih cvetov
z zlatimi črkami vpisane besede: "Ave, Maria,..
Ave, Maria..."

Zbero se vsi grajski. In vsi bero zavze-
ti: "Ave, Maria... Ave, Maria..."

Glas o čudu se naglo razširi po deželi.
Od blizu in od daleč prihajajo ljudje, štrme
ogledujejo zlata slova: "Ave, Maria... Ave,
Maria!"

Leto za letom je vzbrstela od tedaj iz
groba, naravnost iz srca vitezovega, čudo=
krasna cvetka; leto za letom je ozmanjala
ljudem vitezovo ljubezen do nebeške Kralji-
ce. Vedno na novo je pozdravljalo srce vi-
tezovo iz globokega temnega groba nebes in
zemlje mogočno gospo, kakor jo je slavila
vitezova duša v svetlih višavah nebeških,
kjer je molila in moli vse dni in vse veke
neprestano:

"Ave, Maria... Ave, Maria ..."

Pozdravljeno sonce pomladno

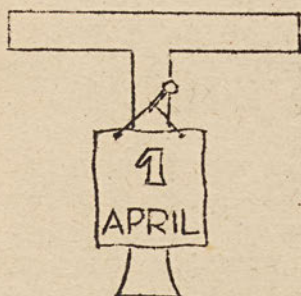
Pozdravljeno, sonce pomladno,
pozdravljene, tople noči,
težko sem, težko že čakal
teh jasnih in blaženih dni.

Prostrano se polje smehlja mi
in njiva drhti pred menoj,
kot mamica skrbna me prosi,
da spraviti zaklad ji dam svoj,

Plug, zvesti moj drug, hrepeni že,
da grudo bi težko oral,
da trda tla v mehko bi postelj
za upanje moje zrahljal...

Hej, njivici-materi seme,
a varstvo Bogu izročim,
da žitu ne bo dolgočasno,
dih božji igra naj se z njim.

PRVI APRIL

one, hitro vstani, danes delijo v 14. baraki belo, sladkano kavo za zajtrk. Ljudi je že vse črno okrog kuhinje. Skoči brž ponjo, da je ne bo zmanjkalo!" reče Micka svojemu bratu.

Tone skoči hitro iz postelje. Naglo se obleče, pograbi posodo in zdirja proti kuhinji. Okno kuhinje je bilo sicer odprto, a ljudi pred oknom nič. Toneta obide strah: "Kaj, če je že zmanjkalo kave?" Boječe postavi posodo na okno.

"No, kaj imaš pa ti v posodi?" pravi Zofka. Tista, ki deli hrano, saj jo poznate! Tone pogleda. Kaj vidi? Na dnu posode je bil listek z napisom: "1. april." Nevoljen vrže listek proč, vzame kavo, ki mu jo je smeje se nalila Zofka in odide.

Micki se dobro zdi, da je za 1. april "potegnila" Toneta. Ta se pa, kajpak, jezi in premišljuje, kako naj Micki povrne šalo.

Popoldne sedi Micka v sobi in piše nalogo. Kar pridirja od nekod Tone in zakliče: "Kar spravi nalogo, Micka, ne bo treba več pisati! V Kanado gremo!"

"O, že vem," reče Micka, "danes je prvi april."

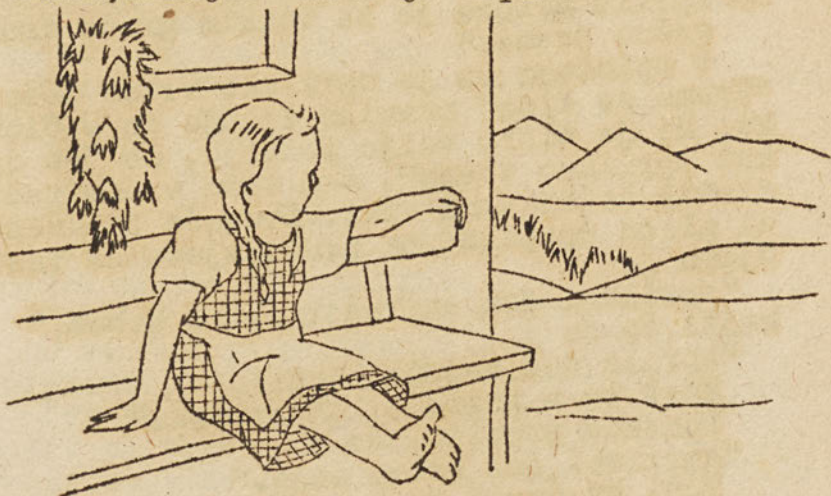
Spomini

Hišica bela je sredi ravnine,
v njej pa Martinka obuja spomine.

"Lani nam očka je delal piščali;
piskali, peli smo in se igrali.

V šopke vezali smo pisane cvetke:
zvončke, trobentice, male marjetke.

Pa smo jih nesli v cerkvico belo:
"Vzemi, Marija!" srce je zapelo.

Vigred odšla je, minilo je cvetje,
očka naš dragi v daljni šel svet je.

Kje si moj očka, oj, kje si sedaj?
Pridi, da, pridi že skoraj nazaj?"

Hišica bela je sredi ravnine,
v njej pa Martinka obuja spomine.

Glavo poveša v drobne ročice,
solzice grenke zalivajo lice.

APRIL

v narodnih vremenskih prerokbah

Ni ga meseca v letu, ki bi bil tako muhast, kot je april in je ljudska modrost to prav lepo izrazila v pregovoru

"april rogovil".

Na neprestano spreminjanje vremena se nanašajo tudi pregovori:

"aprilsko vreme ima 9 misli na dan";

"kolikor je v letu dni,

tolikokrat se v aprilu vreme spremeni"

in "aprila meseca je za vsakim grmom drugačno vreme."

V splošnem pa je aprilsko vreme deževno. "Vreme se kisa" pravijo ljudje in o človeku, ki je slabe volje pravijo, da "se drži kot aprilsko vreme". Nam tako vreme radi slabih čevljev ni všeč. Drugače pa kmetu, ki gleda upapolno na prebujajočo se rast. Njemu je

"aprilski dež največji dar z nebes," kajti, če je

"aprila dež, majnik hladan,
kmet bo s pridelki obdarovan."

Ponekod pravijo, da

"aprilski dež travo seje."

Tudi sv. Jurij in sv. Marko, ki godujeta v aprilu, nam marsikaj prerokujeta:

"Sv. Jurija luža pa kresna suša
dobro letino delata",

"če na sv. Marka dežuje,
dobro letino napoveduje."

Taki in podobni pregovori dokazujejo, kakšne važnosti je dež v aprilu.

Sonce v tem mesecu nima še prave moči.

"Če pred sv. Jurijem kdo na zemlji zaspi,
je mrtvičen vse leto", pravijo nekje na Go-

renjskem. Pravijo tudi, da

"aprila trava ne raste, če jo s kleščami ven vlečeš; maja pa raste, če jo s kladi-
vom nazaj zabijaš." Vendar pa je res, da

"če malega travna sonce peče
v jeseni vince v sodčke teče."

In čeprav nima sonce še prave moči, je
tudi to res, da "sv. Jurij na zelenem konju
prijaha."

Proti koncu meseca je torej narava v
najlepšem zelenju in polnem cvetju. "Če do
sv. Jurija češnje cveto, se lahko camboni
sežgo", pravi pregovor. Drug pregovor pa
pravi: "Slana v aprilu je bolj nevarna kot
poleti toča in suša soparna."

Grmenje je v aprilu nenavadno in ljudska
modrost si od njega ne obeta nič dobrega.

"Če pred sv. Jurijem grmi,
dobro letino podi";

"če pred sv. Jurijem grmi,
se rada zima ponovi" in

"če na sv. Jurija grmi,
prehov ni," pravi ta modrost.

O sv. Juriju nastanejo rade vremenske
spremembe, saj "sv. Jurij se rad razburi."

Kot vidimo iz teh pregovorov, je april
bogat na vremenskih izpremembah. Tudi če
je začetek meseca lep, naj nas to ne moti,
kajti

"april rogovil; ;

če z glavo ne, pa z repom."

Ako Bog da

Jurij je vprašal svojega soseda Andreja, ali pojde drugega dne na semenj. "Pojdem", odgovori Andrej, "ako Bog da!"

"Tudi jaz pojdem", reče Jurij, "naj Bog da ali ne."

Ko se drugega jutra Andrej zdravi, vstane in se napravi na semenj ter pokliče svojega soseda, mimo njegove hiše gredoč: "Jurij, ali slišiš, pojdiva na semenj!"

"Prijetelj, jaz ne morem," mu odgovori sosed, "nocoj mi je konj poginil."

NA PAŠI

Cenko je na pašo hodil
in piščalke je majil.
Kosa v grmu je posnemal,
kos njegove je drobil.

Liska, kravica pohlevna,
slušala je pesem to,
z repom je pomahovala,
češ: lepo je, res lepo!

Cenko spravil je piščalko,
stopil h kravici in del:
"Dosti bo za danes, Liska,
zvon večerni je zapel."

NEKOČ JE BILLO ...

Sonce sije čimdalje topleje. Metka je že nabrala zvončkov in postavila šopek na mizo. Stara mama poseda pred barako in se sonči.

"Je že konec zime", pravi. "Zopet sem doživela pomlad."

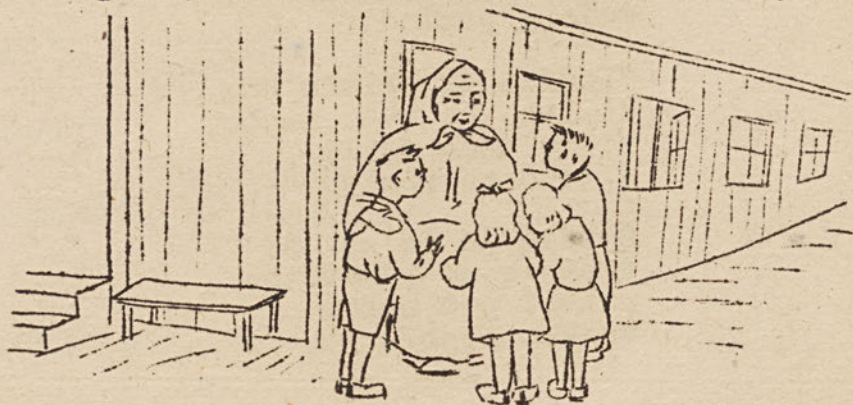
Pogleda na mlado travico: "Ta se ne da. Če bi jo s palico zabil v zemljo, se zopet prikaže."

Travnica res leze iz zemlje kakor zeleni laski.

K stari mami se pripodijo ovroci: "Stara mama, povej nam kako povest!"

"Nak, povesti pa danes nič! Bo pa nekaj drugega," pravi stara mama in prične:

"Lani ob tem času je bilo. Ravno smo bili dokončali popravilo hiše. Še vrt je bilo treba urediti. Hlapec je vrt globoko prekopal in pognojil in napravili smo gredice. Vanje smo posejali solato, špinado, zelje, korenje, petersilj in drugo zelenjavo. Posadili smo semenske pese, zeljnih storžev, semensko repo in korenja. Gredice ob hiši smo posejali z raznim cvetličnim semenjem.

Ata, Marko in Tonček so šli v sadovnjak za hišo. S seboj so vzeli žičnato strgalko, vrtno škarje in žago. Odžagal je od snega polomljene in križem rastoče veje. Marko je s škarjami postrigel roparje, Tonček pa je s strgalko postregel stari lub in lišaj. Delo je bilo kmalu končano in vrt je bil kakor prerujen. Upali smo, da bomo v jeseni spravili obilno letino. Bog je hotel drugače."

Ob spominu na minule dni je stari mami zdrknila solza po velem licu.

"Ne jokaj, stara mama," pravi Metka, "bo pa drugo leto boljše. Še bolj bomo delali in Bog bo naše delo gotovo blagoslovil."

"Tako bodi Metka. Molimo, da bi nas Bog kmalu uslišal."

In v tihi molitvi in prošnji k Bogu so se združila srca vseh.

Gozdič je že zelen...

"Ptički, jaz vprašam vas,
al' bo že skor' pomlad,
al' bo že skoraj
zelena pomlad?"

"Pomlad že prišla bo,
k' tebe na svet ne bo,
k' te bodo djali
v to črno zemljo."

Gozdič je že zelen,
travnik je razcveten,
ptički pod nebom
veselo pojo.

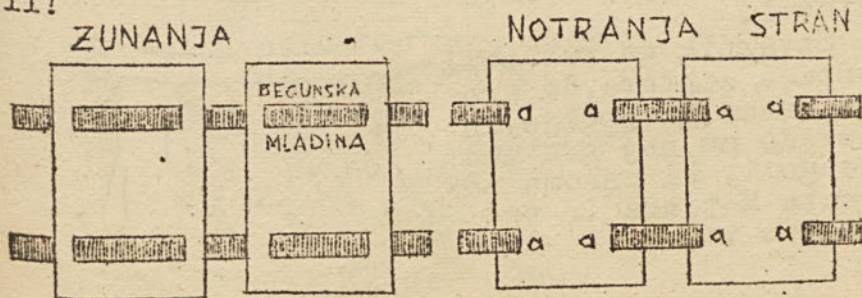
Zanimivosti

Delali bomo.

Halo, otroci! Imate še vse številke? Begunske mladine? Še! Prav! Ampak trgajo se vam, kaj ne? No, le počakajte; danes se bomo naučili delati mape, v katere boste lahko spravljali vse številke vašega lista. Potem se vam pa ne bodo tako trgale. In najlepše je to, da ne boste rabili za to delo nič posebnega; samo nekaj lepenke pa še kakšen trak povrh. Torej, le pozor!

Urežite si dva kosa lepenke, za spoznanje večja kot je "Begunska mladina". V vsak kos lepenke napravite z ostrim nožem štiri zareze (glej sliko -a). Skozi te zareze napelješ primerno širok trak, kakor kaže slika in mapa je gotova. Če nimaš traku, zvrtaj v lepenko luknjice in skozi nje napelji vrvico, pa bo tudi dobro. Če pa nalepiš na zunanjo stran mape še kos pisanega papirja, ki je malo večji od lepenke (kar gleda čez, zavijaj navznoter), imaš že kar čedno mapo. Še lepša pa bo, če tudi notranjo stran "oblečeš", to pa z belim papirjem. Poskusite! Sem prav radoveden, kdo bo lepše naredil.

Pa še drugič kaj, če boste lepo napravili!

Kralj Matjaž

Kralj Matjaž je vladal pred davnim, davnim časom na Ogrskem.

Ko se je oženil z lepo kraljičino Alenčico, je napovedal vojno vsem vladarjem sveta. Vsak pa, ki se je z Matjažem bojeval, je bil premagan.

Zaradi tolike sreče v bojih se kralj Matjaž tako prevzame, da pozove samega Boga na boj.

Bog pošlje h kralju Matjažu angela. Božji poslanec ga vpraša: "Ali se res hočeš vojskovati s samim Bogom?"

Kralj Matjaž odgovori: "Res se hočem."

Zdaj se začne močno bliskati.

Hitro vpraša kralj Matjaž: "Kaj je to?"

Angel mu odgovori:

"Božje sablje!"

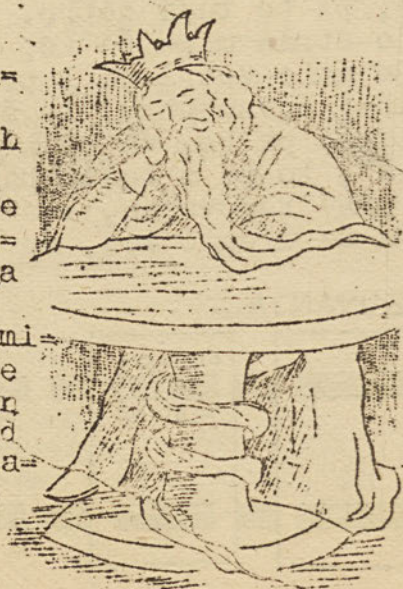
Zdaj začne grmeti.

"A kaj je to?" vpraša zopet Matjaž.

"To je ropot božjih bobnov!" pravi angel.

Tega bobnanja pa se kralj Matjaž tako prestraši, da zaprosi Boga milosti.

Stvarnik ga res pomilostí, a zahteva, da gre tja, kamor ga pošlje. In zaukaže mu, naj gre med dve gori, ki mahoma za-grneta Matjaža in vso njegovo vojsko.

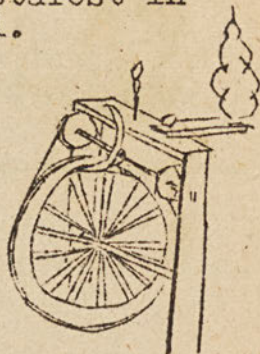
Razvozljanke

Iz samih lukenj narejeno,
držim ti vendar, kar se da;
če mi iz srede vzameš eno,
razpadem ti na konca dva.

Učiteljica se učila ni
in vendar starost in
mladost uči.

Okroglo je prvo, da se vrti,
glave se tvoje drugo drži;
oboje se suče venomer,
posebno pridno zimski večer.

Mladenka - planinka,
ženka - dolinka,
starka - primorka.

Brez mene ptica ne more leteti,
pisar me tudi mora imeti.

Povest brez besed v
štirih poglavjih

1

2

3

4

NAJBOLJŠA RAZLAGA BO NAGRAJENA IN
OBJAVLJENA V PRIMOEDNJI ŠTEVILKI!